Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2025–2026

35 334 Problematiek rondom stikstof en PFAS

Nr. 480

BRIEF VAN DE MINISTER VAN LANDBOUW, VISSERIJ, VOEDSELZEKERHEID EN NATUUR

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 28 augustus 2026

Voor de zomer heb ik uw Kamer via de Kamerbrief «Weer ruimte voor boer, natuur en bouw» meegenomen in hoe het kabinet vooruit wil. Een maatregelpakket om Nederland weer in beweging te brengen en de doorbraak te creëren waar iedereen naar verlangt. Zodat boeren duidelijkheid krijgen, de natuur zich kan herstellen, bouwers weer woningen kunnen bouwen en er weer vergunningen kunnen worden verleend. Het pakket bevat een aantal stevige maatregelen, die de komende maanden nadere invulling moeten krijgen. Daarom is het ook nog niet mogelijk om voor alle maatregelen de zo gewenste duidelijkheid te bieden. Ik heb de afgelopen maanden gezien dat dit voor sommigen onrust en onzekerheid met zich mee heeft gebracht. Deze onrust werd versterkt door de ontwikkelingen in Noord-Brabant, waar de provincie begin juli een aankondiging deed van een voorgenomen besluit tot de intrekking van 5 vergunningen van pluimveehouders.

Het kabinet heeft gezien dat de aangekondigde maatregelen voor onrust en emotie hebben gezorgd. Juist dat vraagt om een intensief gesprek. Mede om die reden ben ikzelf de afgelopen maanden met boeren, agrarische partijen, natuurbeheerders, medeoverheden en andere betrokkenen het gesprek aangegaan. Het is van belang om in gesprek met elkaar te blijven, om waar mogelijk de onrust weg te nemen en – als dat nu nog niet mogelijk is – te bespreken hoe hier gezamenlijk het beste mee kan worden omgegaan.

Het kabinet zal de gesprekken met betrokken partijen structureel voortzetten, en kiest ervoor om deze verder te intensiveren. In deze gesprekken zullen wij gestructureerd samen blijven zoeken naar verbeteringen in de nadere invulling van het pakket, met onder andere blijvend aandacht – ook van het kabinet – voor het aflopen van «het trappetje van Remkes». Zo kan het pakket het belang van de landbouw, de natuur en de samenleving dienen.

kst-35334-480
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2026

Een actieve bijdrage van alle overheden aan een voortvarende en uitvoerbare uitwerking van het maatregelpakket is essentieel. Ik blijf daarom de komende periode nauwe afstemming en samenwerking opzoeken met de medeoverheden. De provincies spelen hierbij een cruciale rol, en daarom doe ik in het bijzonder een beroep op hen. Provincies zijn ook bevoegd gezag om intrekkingsverzoeken te beoordelen. Ik heb er vertrouwen in dat met een juridisch geborgd maatregelpakket, het in principe mogelijk zal zijn om in de toekomst intrekkingsverzoeken gemotiveerd af te kunnen wijzen. Alle betrokken partijen moeten, vanuit ieders eigen rol en verantwoordelijkheid, alles op alles zetten om intrekkingsbesluiten te voorkomen.
Het kabinet vindt het belangrijk dat duidelijk is wat mogelijke handelingsperspectieven zijn om te kunnen voldoen aan de bedrijfsspecifieke emissienormen. Dit zal voor elk bedrijf verschillend zijn afhankelijk van de bedrijfssituatie. Het kabinet zal op korte termijn, met input van sectorpartijen en private initiatieven, voor verschillende bedrijfssituaties mogelijke handelingsopties verder in beeld brengen. Melkveehouders kunnen een eerste indicatie krijgen ten opzichte van de bedrijfsemissienormen via de Kringloopwijzer. Voor het berekenen is een handreiking[1] beschikbaar gesteld. Ondertussen wordt een gebruiksvriendelijke en wetenschappelijk gevalideerde rekentool ontwikkeld. Hiermee kunnen melkveehouders simuleren met welke maatregelen zij aan de emissienormen kunnen voldoen.

Om Nederland samen met uw Kamer, medeoverheden, boeren, ondernemers en anderen in de samenleving van het slot te halen, neem ik u ook graag mee in de prioriteiten tot en met december 2026.

Met het maatregelpakket Landbouw, Natuur en Stikstof werkt het kabinet aan een aantal grote en urgente opgaven. Diverse onderdelen van het pakket dienen de komende periode nader met urgentie uitgewerkt te worden. Het kabinet kiest ervoor om tot het einde van dit jaar prioriteit te geven aan de besluitvorming en uitwerking van in ieder geval de volgende onderdelen van het pakket:

- Het vervangen van de KDW-omgevingswaarden in de wet door emissiereductiedoelstellingen en het aan de Kamer sturen van het ontwerpprogramma. Deze stappen zijn nodig om een geborgd maatregelpakket te verankeren en zo bij te dragen aan het op gang brengen van de vergunningverlening. Ook geeft dit provincies, zoals Noord-Brabant, handvatten om handhavings- en intrekkingsverzoeken af te kunnen wijzen.
- Het uitwerken van de maatregelen voor industrie en mobiliteit, zoals de tenderregeling om de stikstofimpact van industriële bedrijven in de zones rond Natura 2000-gebieden te verminderen en het intensiveren van het programma Schoon en Emissieloos Bouwen.
- Het vormgeven van de aanpak natuurherstel en het plan van aanpak voor het proces om tot een Natuurpact 2.0 te komen.
- Het uitvoeren van concrete natuurherstelprojecten op korte termijn, zoals het hydrologisch herstel in Bargerveen en de samenwerking tussen Staatsbosbeheer en boeren. Ook wordt een regeling natuurherstel voor 2027 uitgewerkt.
- Het uitwerken van emissiereducerende maatregelen in de landbouw en de vastlegging daarvan in wet- en regelgeving, zoals de regelgeving rondom uitrijden van mest en grondgebondenheid.
- Het opstellen van een plan van aanpak voor emissiereductie van ammoniak in de melkveehouderij in 2030.

[1] Instructie Kringloopwijzer- vrijblijvend eerste inzicht in bedrijfsspecifieke emissies | Groeien naar morgen

- Het ontwikkelen van flankerende en stimulerende instrumenten, zoals subsidies, fiscale instrumenten en instrumenten gericht op financiering, om de boer, regio en keten te ondersteunen in de benodigde transitie.
- Het vastleggen van de keuzes rondom zonering, zoals de selectie van gebieden, de concretisering van de Rijks- en instructieregels en het faciliterend pakket en het vaststellen van de voorwaarden voor een beperkt aantal gebiedseigen maatwerk-oplossingen. Met deze keuzes komt duidelijkheid voor boeren waar ze straks in de zones aan moeten voldoen en wordt inzichtelijk hoe en op welke termijn de gevraagde extensivering mogelijk wordt gemaakt en de effecten zichtbaar worden.
- Het uitvoeren van verkenningen ten behoeve van het in lijn brengen van de natuurvergunningverlening met vergunningverlening onder de milieuregelgeving, interimmers en gebiedsplafonds, inclusief een referentiesituatie.
- Het uitwerken van de benodigde onderdelen ten behoeve van het invoeren van de rekenkundige ondergrens.

Voor andere onderdelen van het pakket geldt dat die de komende periode ook verder worden voorbereid dan wel uitgewerkt om ook in de hierop volgende periode besluitvorming mogelijk te maken.

Zoals ik heb aangegeven aan het begin van mijn brief zet ik graag de noodzakelijke stappen om Nederland van het slot te krijgen samen met uw Kamer. Ik zal u voor het einde van het jaar, al dan niet stapsgewijs, over bovenstaande onderdelen informeren. De komende maanden ga ik hierover graag met uw Kamer in gesprek.

De Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur,
J. van Essen